

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-12>

УДК 338.43:339.9(477):336.77

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКСПОРТУ АГРОПРОДУКЦІЇ: УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА ТА ВИКЛИКИ

FINANCIAL INSTRUMENTS OF STATE REGULATION OF AGRICULTURAL EXPORTS: UKRAINIAN PRACTICE AND CHALLENGES

Глухов Володимир Володимирович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Державний науково-дослідний інститут
інформатизації та моделювання економіки
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-4936-1858>

Hlukhov Volodymyr

State Research Institute for Informatization and Economic Modeling

У статті досліджено фінансові інструменти державного регулювання експорту агропродовольчої продукції та особливості їх застосування в сучасних умовах розвитку аграрного сектору України. Обґрунтовано значення аграрного експорту для забезпечення зовнішньоекономічної стійкості та підтримання позитивного сальдо торговельного балансу. Проаналізовано структурні характеристики експорту агропродукції, виявлено домінування товарів з низьким рівнем переробки та окреслено пов'язані з цим ризики для довгострокового розвитку. Систематизовано інструменти державного впливу на експортну діяльність. Доведено необхідність комплексного використання таких інструментів з метою підвищення конкурентоспроможності агропродовольчої продукції, збереження балансу між експортними інтересами та стабільністю внутрішнього ринку.

Ключові слова: фінансові інструменти, державне регулювання експорту, агропромисловий комплекс, сільське господарство, банківське кредитування, інвестиції.

The regulation of agricultural exports occupies a central place in the economic policy of Ukraine due to the strategic role of the agrarian sector in external trade and global food security. Under conditions of heightened external uncertainty and structural transformations of international markets, the effectiveness of state financial instruments becomes a decisive factor for maintaining export stability. The growing imbalance between export orientation and domestic market sustainability reinforces the relevance of reassessing existing regulatory mechanisms. The purpose of the article is the theoretical comprehension and development of practical recommendations for improving the system of state regulation of agricultural exports through the use of financial instruments aimed at protecting national interests and ensuring economic stability. Within the framework of the study, the importance of agricultural exports for sustaining positive foreign trade performance is substantiated. The dynamics and structural features of foreign trade in agricultural products are analyzed, revealing persistent export dominance and sectoral vulnerabilities. Financial instruments of state regulation are grouped according to their functional characteristics, including tax, credit, customs tariff, budgetary, institutional and risk sharing mechanisms. The structure of agricultural exports is presented with an emphasis on the prevalence of low value added products and the associated challenges for long term development. It is proven that the effectiveness of export regulation depends on the coordinated and systematic application of financial instruments adapted to external risks and changing market conditions. Prospects for further research are associated with assessing the impact of financial instruments on export diversification and the expansion of value added agricultural production. The practical value of the article lies in the possibility of using the obtained results to improve state policy instruments for stimulating agricultural exports and enhancing the competitiveness of domestic producers on international markets.

Keywords: financial instruments, state regulation of exports, agro-industrial complex, agriculture, bank lending, investments.

Постановка проблеми. Експорт агропродовольчої продукції посідає особливе місце в економічній структурі України, виступаючи не лише важливим джерелом надходжень для вітчизняних агровиробників, але й одним із ключових факторів утвердження країни на міжнародній арені торгівлі та глобальної економіки. Розвиток експортного потенціалу аграрного сектора сприяє інтеграції України до світових ланцюгів постачання, зміцненню її позицій як надійного партнера на глобальному ринку продовольства та формуванню позитивного іміджу держави як значущого гравця в забезпеченні світової продовольчої безпеки. Водночас ефективне державне регулювання експорту агропродукції вимагає застосування фінансових інструментів, які мають, насамперед, протекціоністський характер, спрямований на захист інтересів внутрішнього виробника та загальної економічної стабільності країни. Такі інструменти покликані створювати сприятливі умови для вітчизняних експортерів, одночасно запобігаючи надмірному відтоку ресурсів, що можуть бути критичними для внутрішнього ринку, та забезпечуючи баланс між експортними амбіціями й національними економічними пріоритетами.

Серед механізмів стимулювання експорту продукції агропромислового комплексу вирізняється широкий арсенал інструментів, що охоплює податкові заходи, адміністративні важелі та страхові програми. Ці інструменти, взаємодіючи в комплексі, здатні формувати стабільне середовище для експортної діяльності, мінімізуючи ризики та підвищуючи конкурентоспроможність українських товарів на зовнішніх ринках. Проте в умовах послаблення національної економіки, ускладненого геополітичного становища та впливу різноманітних кризових явищ, питання захисту інтересів вітчизняних експортерів агропродукції набуває особливої гостроти. Недостатня адаптивність існуючих фінансових інструментів до мінливих зовнішніх і внутрішніх викликів, дисбаланс між стимулюванням експорту та збереженням внутрішньої стабільності, а також потреба в посиленні протекціоністських функцій регулювання, актуалізують необхідність глибокого аналізу української практики в цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання державного регулювання експорту агропродовольчої продукції за допомогою фінансових інструментів привертає увагу вітчизняних науковців. Т. Решитько підкрес-

лює роль експорту агропродукції у розвитку міжнародних економічних відносин України [2]. О. Катюк акцентує на ключових проблемах експорту агропродукції [6]. І. Гужва та Є. Іванов аналізують стратегічні орієнтири співпраці України з ЄС, наголошуючи на необхідності врегулювання регуляторних проблем для виходу на нові ринки [7]. О. Гаврилюк розглядає інструменти ефективізації виробництва та експорту аграрної продукції через комплекс фіскальних і кредитних механізмів [9]. Г. Миськів, О. Миськів, О. Коломієць та М. Слудніков пропонують адаптацію регуляторних механізмів до європейських стандартів [10]. Ю. Вергелюк та М. Ганцяк досліджують роль державних гарантій у забезпеченні боргової безпеки, а також проблеми кредитної активності банківських установ в умовах орієнтації на державні цінні папери [14; 16]. Таким чином, наявні дослідження підтверджують актуальність фінансових інструментів регулювання експорту агропродукції, проте потребують подальшого поглиблення щодо їх протекціоністських функцій в умовах сучасних викликів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявні наукові дослідження, недостатньо опрацьованими залишаються питання ефективності та узгодженості фінансових інструментів державного регулювання експорту агропродовольчої продукції в умовах воєнних і логістичних обмежень, а також їх впливу на трансформацію структури експорту та зниження його сировинної спрямованості за збереження стабільності внутрішнього ринку.

Метою статті є теоретичне осмислення та розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи державного регулювання експорту агропродовольчої продукції на основі застосування фінансових інструментів, спрямованих на захист національних інтересів і забезпечення економічної стабільності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток агропромислового комплексу України, незважаючи на його велику частку в структурі виробництва, розвивається за активної державної підтримки. Особливо це помітно в останні роки, що також пояснюється необхідністю підтримки вітчизняних товаровиробників, які зазнають фінансових та матеріальних збитків через воєнні дії на території нашої країни. Державні інструменти підтримки АПК стосуються не лише залучення фінансових ресурсів в галузь, а й організаційно-економічних заходів підтримки

експорту. Адже, збереження та розширення ринків збуту в агросекторі – одне з ключових стратегічних завдань. Міжнародна торгівля формує основу взаємин між країнами та має потенціал до збагачення її учасників шляхом застосування мультиплікатору торгівлі (мультиплікатора експорту). Науковці звертають увагу на те, що попри активну індустріалізацію та цифровізацію, в міжнародній торгівлі слід зосереджуватись на порівнянні переваг та асиметричній торгівлі [1, с. 233]. Експорт АПК України є важливим прикладом у цьому контексті.

На глобальному ринку агропродовольчої продукції проявляються закономірності та тенденції міжнародної економіки, які відображають ключові особливості розвитку світової економічної системи на відповідних етапах. При цьому під впливом глобальних викликів періодично трансформуються споживчі вподобання та переваги населення в різних країнах. Значні обсяги валового виробництва продукції агропромислового комплексу України значною мірою забезпечуються високою врожайністю. Сучасний стан виробництва агропродовольчої продукції в Україні характеризується значним перевищенням обсягів необхідних для задоволення внутрішніх потреб населення за більшістю видів товарів, за винятком плодово-ягідної групи та винограду. Така ситуація створює сприятливі передумови для подальшого розширення експортних можливостей аграрного сектора [2].

На діаграмі (рис. 1) відображено динаміку зовнішньої торгівлі України продукцією АПК у 2019-2024 рр. За аналізований період експорт агропродукції стабільно переважав імпорт, що зумовлювало формування стійкого позитивного сальдо зовнішньоторговельних операцій.

Найвищі обсяги експорту були зафіксовані у 2021 р. (27,7 млрд дол. США), після чого у 2022-2023 рр. спостерігалось скорочення, пов'язане з воєнними та логістичними обмеженнями. Водночас у 2024 р. експорт демонструє відновлювальну динаміку, досягнувши 24,6 млрд дол. США.

Імпорт продукції АПК упродовж досліджуваного періоду залишався відносно помірним, за винятком 2021 р., коли його обсяги істотно зросли, що призвело до мінімального значення торговельного сальдо. У 2022–2024 рр. позитивне сальдо знову збільшилося, що свідчить про збереження експортної орієнтації аграрного сектору та актуалізує роль фінансових інструментів державного регулювання у підтримці та стимулюванні експорту агропродукції в умовах підвищених зовнішніх ризиків. Найбільш виразний пік зростання експорту продукції АПК спостерігався у 2021 р. Водночас, попри поступове поживлення зовнішньоторговельної діяльності після 2022 р., досягти довоєнних обсягів експорту не вдалося. При цьому показовим залишається формування стійкого позитивного сальдо зовнішньоторговельного балансу продукції АПК на тлі загального від'ємного сальдо зовнішньої торгівлі України. У товарній структурі експорту продовольчі товари та с/г продукція відіграють провідну роль, хоча й, в останні роки спостерігається деяке зменшення питомої ваги.

У середньо- та довгостроковій перспективі експортна політика України в аграрній сфері має бути спрямована на узгодження позицій бізнесу та органів державного управління стосовно ролі країни у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки, розвитку сільського господарства, а також визначенні пріоритет-

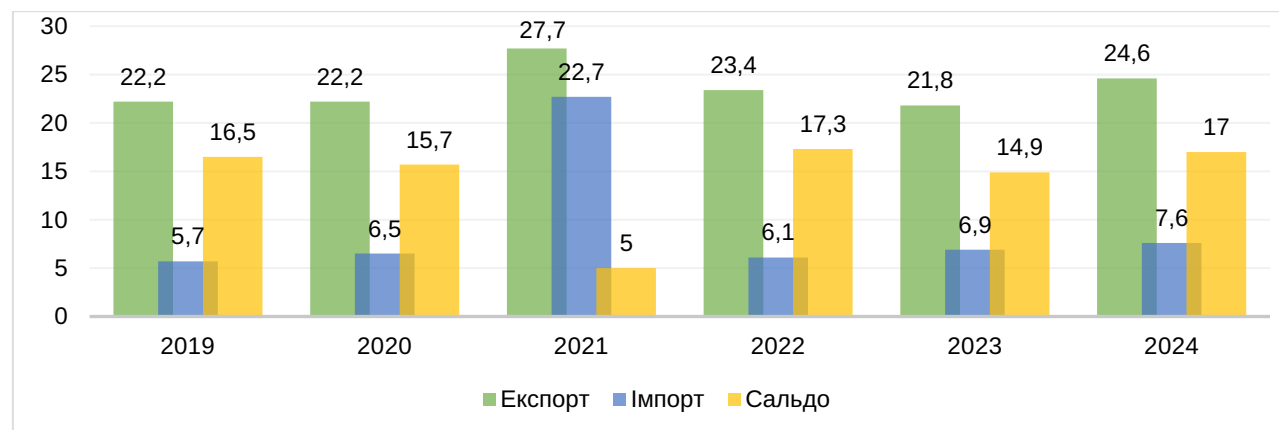

Рис. 1. Зовнішня торгівля України продукцією АПК у 2019-2024 рр., млрд дол. США

Джерело: сформовано автором на основі [3]

них векторів його трансформації [4, с. 162]. У цьому руслі важливим є утвердження партнерської географічної структури зовнішніх ринків збуту.

На діаграмі (рис. 2) представлено структуру основних торговельних партнерів України в сфері експорту та імпорту сільськогосподарської продукції, що дозволяє візуально оцінити географічне спрямування зовнішньоторговельних потоків аграрного сектора країни.

Зазначимо, що внаслідок кардинальних змін у територіальній структурі зовнішньої торгівлі України, зумовлених припиненням торговельних відносин з РФ та Білоруссю, загальна конфігурація зовнішньоторговельних потоків зазнала суттєвих трансформацій. Водночас незмінним фактором залишається домінування торгівлі з країнами Європейського Союзу. Проте, незважаючи на зростання вартісних обсягів експорту сільськогосподарської продукції, питома вага торгівлі саме цією категорією товарів з ЄС демонструє стійку тенденцію до щорічного зменшення.

Експорт агропродовольчої продукції України традиційно базується на продукції з низьким та середнім ступенем переробки, зокрема зернових, технічних культур, рослинної олії та харчових відходів, що у 2015 р. становило близько 90% поставок. Згодом до цього сегмента додалися м'ясо та субпродукти. У 2022 р. зазначена група формувала понад 85% аграрного експорту країни, тоді як частка готових харчових продуктів не перевищувала

15% [2, с. 330]. Це одна з проблем, що перебуває у центрі майбутньої розбудови агропромислового комплексу України. Окрім цього, науковці відзначають інші важливі проблеми, пов'язані з експортом української аграрної продукції, зокрема логістичні труднощі, сертифікацію, тарифні бар'єри, фінансові ризики та проблеми конкуренції [6].

Водночас домінування сировинної складової в структурі експорту агропродовольчої продукції, поряд з іншими зазначеними проблемами, підкреслює необхідність посилення державного регулювання цього процесу за допомогою спеціалізованих фінансових інструментів. Саме їх ефективне застосування здатне не лише мінімізувати ризики експортерів і стимулювати підвищення доданої вартості продукції, але й забезпечити баланс між експортними інтересами та збереженням внутрішньої економічної стабільності. Відтак, вивчення інструментарію державного регулювання експорту агропродукції набуває особливої актуальності в контексті пошуку шляхів трансформації аграрного сектора. Варто подитись з думками І. Гужви та Є. Іванова про те, що стратегічні орієнтири активізації торговельно-економічного співробітництва України та ЄС лежить в площині врегулювання регуляторних проблем та вдосконалення економічної політики держави для усунення вузьких місць і сприяння виходу на нові ринки збуту [7]. Саме використання фінансових інструментів в державному регулюванні експорту агропродовольчої продукції здатне забезпе-

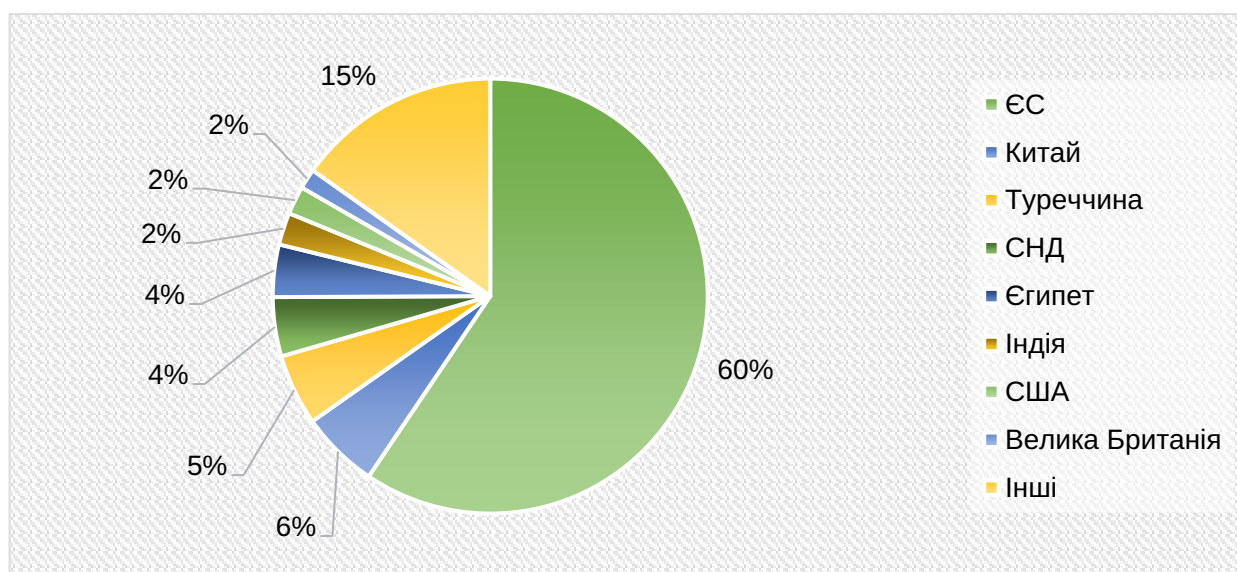

Рис. 2. Географічна структура торгівлі с/г товарами у 2024 році, %

Джерело: сформовано автором на основі [5]

чити збалансування протекціоністських заходів та оптимізувати фіскальне навантаження.

Під фінансовими інструментами державного регулювання експорту агропродовольчої продукції розуміють сукупність економічних важелів, що застосовуються органами влади для впливу на експортну діяльність через фінансові механізми, зокрема податкові пільги та відшкодування, митно-тарифне регулювання, кредитні гарантії, страхові програми та інші заходи, спрямовані на підтримку експортерів, захист національних інтересів і підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на зовнішніх ринках. У таблиці (табл. 1) зосереджено основні групи фінансових інструментів державного регулювання експорту агропродукції з фіксацією їх функціонального призначення.

Невичерпний експортний потенціал продукції сільського господарства та харчової промисловості, про який зазначають українські науковці, спонукає до активізації використання зазначених інструментів. Серед видів агропродовольчої продукції, експортний потенціал яких доцільно розширювати, вирізняються [8]: бобові та олійні культури; виробництво рослинних олій та тваринних жирів; переробка й консервування м'яса; переробка й консервування плодів, овочів та фруктів; виробництво цукру; виробництво молочної

продукції, какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів; продукція борошномельно-круп'яного виробництва, крохмалю та крохмальних виробів.

Втім, використання даних інструментів не може бути несистемним чи точковим. Воно повинно забезпечувати комплексний характер державної підтримки експорту, що поєднує фіскальні, кредитні, бюджетні та інституційні механізми з метою підвищення стійкості та конкурентоспроможності аграрного сектору на зовнішніх ринках.

Підвищення ефективності механізмів політики стимулювання зростання виробництва та експорту аграрної продукції здатне суттєво сприяти розвитку аграрного сектора України загалом та його експортного потенціалу зокрема. Водночас досягнення цієї мети вимагає комплексного впровадження заходів у сфері фіскальної, інвестиційної та кредитної політики, спрямованих на нарощення капіталу й фінансово-інвестиційних ресурсів галузі; подальшої розбудови інституціонального середовища агропромислового комплексу; подолання корупційних практик у системі управління розвитком, адміністрування, державного нагляду та контролю; активізації антимонопольного регулювання задля посилення конкуренції; а також зміцнення громадського контролю за діями органів влади

Таблиця 1

Групування фінансового інструментарію державного регулювання експорту агропродукції

Група інструментів	Перелік інструментів	Функціональне призначення
Податкові інструменти	ПДВ (нульова ставка на експорт); бюджетне відшкодування ПДВ; податкові пільги для агровиробників	Зниження податкового навантаження; підвищення цінової конкурентоспроможності експорту
Кредитні інструменти	Пільгове кредитування; державні програми компенсації відсоткових ставок; кредити експортерам	Забезпечення обігового капіталу; стимулювання експортної активності
Інструменти перерозподілу ризиків	Страховання експортних кредитів; страхування воєнних і комерційних ризиків; державні гарантії	Зменшення фінансових ризиків експортерів; підвищення доступу до фінансування
Митно-тарифні інструменти	Експортні мита; тарифні квоти; звільнення від мита в межах торговельних угод	Регулювання обсягів експорту; виконання міжнародних зобов'язань
Бюджетні інструменти підтримки	Державні дотації; компенсація логістичних витрат; програми підтримки експортерів	Часткове відшкодування витрат; стабілізація фінансового стану виробників
Інституційно-фінансові інструменти	Експортно-кредитні агентства; державні фонди підтримки експорту	Координація фінансової підтримки; розвиток експортної інфраструктури

Джерело: сформовано автором

у сфері підтримки аграрного виробництва та розвитку сільських територій [9, с. 15].

Погоджуємось з думками вітчизняних науковців, які акцентують на необхідності адаптації механізмів державного регулювання аграрного ринку до європейських стандартів у стратегічній площині. Йдеться про синхронізацію митно-тарифних ставок між Україною та ЄС, заснованих на встановленні паритетних умов щодо скасування мит і тарифів для уникнення асиметричності [10]. Те саме стосується використання квотних інструментів, зважаючи на довгострокову імпортозалежність національної економіки щодо окремих товарних позицій. В умовах дії квотних обмежень на зовнішніх ринках особливої актуальності набуває обґрунтування таких обсягів експорту аграрної продукції, які б дозволяли задовольняти зовнішній попит без створення дисбалансів на внутрішньому ринку та без перевищення наявного потенціалу внутрішньої пропозиції.

Із жовтня 2025 року в межах режиму торговельно-економічної взаємодії між Україною та Європейським Союзом набули чинності оновлені тарифні графіки, запровадження яких відображає подальшу еволюцію інституційних механізмів економічної інтеграції. Зазначені зміни спрямовані на лібералізацію доступу української аграрної продукції до ринку ЄС та формують додаткові стимули для нарощення експортного потенціалу агропродовольчого сектору за умови дотримання встановлених регуляторних обмежень. Такі процеси передбачають суттєве зниження ввізного мита для українських товарів або ж його скасування. «Окрім цього, значно зросли обсяги тарифних квот на експорт до країн ЄС. Така ініціатива стимулює зростання експорту, дозволяє українським виробникам активніше виходити на нові ринки та підвищує конкурентоспроможність. Це також є важливим кроком до глибшої інтеграції України з європейським ринком і покращення її інвестиційної привабливості» [11]. Новий обсяг квот передбачено для експорту кукурудзи, пшениці, ячменю, цукру, м'яса птиці, етанолу, яєць, меду, знежиреного сухого молока.

Розглядаючи інструменти перерозподілу ризиків, доцільно наголосити, що в Україні на постійній основі формуються та впроваджуються нові механізми їх практичного застосування. Зокрема, у сфері страхування майна від воєнних ризиків запроваджено спеціальний компенсаційний механізм, який передбачає пряму компенсацію збитків підприємствам, розташованим у прифронтових

регіонах, а також часткове відшкодування втрат для суб'єктів господарювання в інших регіонах країни. Зазначений механізм набрав чинності з 1 січня 2026 року [12].

У розвиток зазначених інструментів перерозподілу ризиків у Державному бюджеті України на 2026 рік уперше передбачено 60 млн грн на державну підтримку агрострахування сільськогосподарських товаровиробників. Відповідний механізм, закріплений постановою Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2025 року, передбачає часткову компенсацію страхових премій (до 60% для агровиробників прифронтових громад і до 45% – для інших), що спрямовано на зниження виробничих і кліматичних ризиків аграрного сектору [13].

В умовах обмеженості ресурсного забезпечення підприємств та неможливості перейняття державою фінансового забезпечення таких галузей в повній мірі, актуалізується питання використання державних гарантій як інструменту активізації економічної діяльності та розвитку пріоритетних сфер [14]. Серед кредитних інструментів у руслі пріоритизації фінансування АПК України чільне місце посідає використання програми «Доступні кредити 5-7-9», яка реалізується завдяки фінансовій підтримці Світового банку. Сільськогосподарські товаровиробники мають можливість отримати кредит у розмірі до 90 млн грн за пільговою процентною ставкою, яка диференціюється в залежності від статусу позичальника та типу кредиту [15].

У той же час, науковці вказують на недостатню кредитну активність банків України, особливо з 2022 року, коли структура їхніх активів значною мірою орієнтована на вкладення у державні облігації замість надання ризикових кредитів [16]. Темп приросту банківського кредитування агропромислового комплексу у 2022-2024 роках, попри наявність компенсаційних програм, набував від'ємних значень, і лише у 2025 р. зафіксовано незначне зростання. Це свідчить про необхідність активізації використання кредитних інструментів стимулювання аграрного експорту.

Висновки. Дослідження фінансових інструментів державного регулювання експорту агропродовольчої продукції в Україні свідчить про їх ключову роль у підтримці аграрного сектору та забезпеченні балансу між експортними інтересами й внутрішньою економічною стабільністю. Домінування сировинної складової в структурі експорту, поряд з логістичними труднощами, тарифними бар'єрами, фінансовими ризиками та проблемами кон-

курентції, підкреслює необхідність посилення протекціоністських функцій регулювання за допомогою спеціалізованих фінансових механізмів. Ефективне застосування фінансових інструментів державного регулювання експорту продукції АПК здатне мінімізувати ризики експортерів, стимулювати підвищення доданої вартості продукції та сприяти розширенню експортного потенціалу переробних галузей агропромислового комплексу. Водночас їх системне використання вимагає узгодженої фіскальної, інвестиційної та кредитної політики, розбудови інституціонального середовища, подолання корупційних практик, активізації антимонопольного регулювання та посилення громадського контролю.

Актуальними напрямками вдосконалення залишаються адаптація механізмів регулю-

вання до європейських стандартів, синхронізація митно-тарифних ставок, обґрунтоване використання квотних обмежень з урахуванням імпортозалежності за окремими товарами позиціями, а також розвиток інструментів перерозподілу ризиків, зокрема через державну підтримку агрострахування та кредитування.

Отже, подальший розвиток фінансового інструментарію державного регулювання експорту агропродукції має бути спрямований на формування комплексної системи підтримки, яка забезпечує конкурентоспроможність вітчизняних товаровиробників на зовнішніх ринках, сприяє глибшій інтеграції України до глобальних ланцюгів постачання та зміцненню її позицій у забезпеченні світової продовольчої безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мілвард Боб. Міжнародна торгівля і сталий розвиток. Наш формат. Київ. 2025. 288 с.
2. Решитько Т. В. Експорт агропродовольчої продукції України як фактор розвитку міжнародних економічних відносин. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2024. № 11 (44). С. 327-334. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.11\(44\).327-334](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.11(44).327-334)
3. Зовнішньоекономічна діяльність. *Економічна статистика. Держстат*. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm
4. Глухов В. В. Фінансове забезпечення відновлення і розвитку АПК України. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. № 12 (282). URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/12/12.24._topic_Volodymyr-Hlukhov-157-166.pdf
5. Зовнішня торгівля України: підсумки 2024 року. *НІСД*. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-ukrayiny-tovaramy-pidsumky-2024-roku>
6. Катюк О. Проблематика експорту аграрної продукції України в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2025. № 72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-73>
7. Гужва І. Ю., Іванов Є. І. Стратегічні орієнтири активізації торговельно-економічного співробітництва України та ЄС. *Економіка України в умовах воєнного часу*: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Київ. 20 грудня 2024 р. ДНДІМЕ. С. 12-16. URL: https://ndiime.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/Zbirnik_tez_2024.pdf#page=12
8. Науковці презентували в Мінекономіки дослідження щодо експорту та впливу євроінтеграції на макроекономічні показники. *Мінекономіки*. 2025. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/6f0d0cd9-8021-412b-a019-f6c883f99b50>
9. Гаврилюк О. М. Інструменти ефективізації виробництва та експорту аграрної продукції. *Підприємство і торгівля*. 2024. № 42. С. 12-18. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-42-02>
10. Миськів Г., Миськів О., Коломієць, О., Слудніков М. Стратегічні пріоритети розвитку експорту агропродовольчої продукції України в умовах воєнного стану. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 1 (48). С. 189-195. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-26>
11. Україна суттєво збільшила квоти на експорт агропродукції до ЄС у 2025 році. *AgroWeek*. 2025. URL: <https://agroweek.com/agroekonomika/ukrayina-suttyevo-zbilshyla-kvoty-eksport/>
12. Страхування від воєнних ризиків: запрацював новий механізм. *AgroPortal*. 2025. URL: <https://agroportal.ua/news/finansy/strahuvannya-vid-voyennih-rizikiv-zapracyuvav-noviy-mehanizm>
13. Уряд запускає державну підтримку страхування агропродукції. *Мінекономіки*. 2025. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/0d6f3380-6fa3-4aaf-8f69-d4e549e72e61?lang=uk-UA&title=StrakhuvanniaAgroproduksii>
14. Вергелюк Ю., Ганцяк М. Державні гарантії в контексті забезпечення боргової безпеки. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2024. № 2 (14). С. 95-102. DOI: <https://doi.org/10.32750/2024-0210>

15. Глухов В. Кредитні програми фінансування АПК в Україні: проблеми та ефективність. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2025. № 2 (16). С. 288-296. DOI: <https://doi.org/10.32750/2025-0227>

16. Вергелюк Ю. Ю., Ганцяк М. О. Діяльність банків України на ринку ОВДП як чинник фінансово-інтермедіаційного парадоксу. *Проблеми економіки*. 2025. № 1. С. 288-295. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-1-288-295>

REFERENCES:

1. Milvard Bob. (2025). Mizhnarodna torhivlia i stalyy rozvytok [International trade and sustainable development]. Kyiv: Nash Format, 288 p. (in Ukrainian).

2. Reshytko, T. V. (2024). Eksport ahroprodovolchoi produktsii Ukrainy yak faktor rozvytku mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn [Export of agri-food products of Ukraine as a factor in the development of international economic relations]. *Tsentralkoukrainskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky – Central Ukrainian Scientific Bulletin. Economic Sciences*, 11(44), 327–334. [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.11\(44\).327-334](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.11(44).327-334) (in Ukrainian).

3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Zovnishnoekonomichna diialnist. *Ekonomichna statystyka* [Foreign economic activity. Economic statistics]. Available at: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm (accessed 2025). (in Ukrainian).

4. Hlukhov, V. V. (2024). Finansove zabezpechennia vidnovlennia i rozvytku APK Ukrainy [Financial support for recovery and development of the agro-industrial complex of Ukraine]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics*, 12(282). Available at: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/12/12.24._topic_Volodymyr-Hlukhov-157-166.pdf (in Ukrainian).

5. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. (2025). Zovnishnia torhivlia Ukrainy: pidsumky 2024 roku [Foreign trade of Ukraine: results of 2024]. Available at: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-ukrayiny-tovaramy-pidsumky-2024-roku> (in Ukrainian).

6. Katiuk, O. (2025). Problematyka eksportu ahraryoi produktsii Ukrainy v suchasnykh umovakh [Problems of export of agricultural products of Ukraine in modern conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 72. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-73> (in Ukrainian).

7. Huzhva, I. Yu., & Ivanov, Ye. I. (2024). Stratehichni oriientyry aktyvizatsii torhovelno-ekonomichnoho spivrobitnytstva Ukrainy ta YeS [Strategic guidelines for intensifying trade and economic cooperation between Ukraine and the EU]. *Ekonomika Ukrainy v umovakh voiennoho chasu: IV Vseukrainska naukovo-praktychna konferentsiia* (Kyiv, December 20, 2024). Kyiv: DNDIIME, pp. 12–16. Available at: https://dndiime.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/Zbirnik_tez_2024.pdf#page=12 (in Ukrainian).

8. Ministry of Economy of Ukraine. (2025). Naukivtsi prezentuvaly v Minekonomiky doslidzhennia shchodo eksportu ta vplyvu yevrointehratsii na makroekonomichni pokaznyky [Researchers presented a study on exports and the impact of European integration on macroeconomic indicators]. Available at: <https://me.gov.ua/News/Detail/6f0d0cd9-8021-412b-a019-f6c883f99b50> (in Ukrainian).

9. Havryliuk, O. M. (2024). Instrumenty efektyvizatsii vyrobnytstva ta eksportu ahraryoi produktsii [Tools for improving the efficiency of production and export of agricultural products]. *Pidpryiemnytstvo i torhivlia – Entrepreneurship and Trade*, 42, 12–18. <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-42-02> (in Ukrainian).

10. Myskiv, H., Myskiv, O., Kolomiets, O., & Sludnikov, M. (2024). Stratehichni priorytety rozvytku eksportu ahroprodovolchoi produktsii Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Strategic priorities for the development of exports of agri-food products of Ukraine under martial law]. *Stalyy rozvytok ekonomiky – Sustainable Economic Development*, 1(48), 189–195. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-26> (in Ukrainian).

11. AgroWeek. (2025). Ukraina suttievo zbilshyla kvoty na eksport ahroproduktii do YeS u 2025 rotsi [Ukraine significantly increased quotas for agri-food exports to the EU in 2025]. Available at: <https://agroweek.com/agroekonomika/ukrayina-suttyevo-zbilshyla-kvoty-eksport/> (in Ukrainian).

12. AgroPortal. (2025). Strakhuvannia vid voiennykh ryzykiv: zapratsiubav novyi mekhanizm [Insurance against war risks: a new mechanism has been launched]. Available at: <https://agroportal.ua/news/finansy/strahuvannya-vid-voyennih-rizykiv-zapracuvav-noviy-mekhanizm> (in Ukrainian).

13. Ministry of Economy of Ukraine. (2025). Uriad zapuskaie derzhavnu pidtrymku strakhuvannia ahroproduktii [The government launches state support for agricultural insurance]. Available at: <https://me.gov.ua/News/Detail/0d6f3380-6fa3-4aaf-8f69-d4e549e72e61> (in Ukrainian).

14. Verheliuk, Yu., & Hantsiak, M. (2024). Derzhavni harantii v konteksti zabezpechennia borhovoï bezpeky [State guarantees in the context of ensuring debt security]. *Yevropeyskyi naukovyi zhurnal ekonomichnykh*

ta finansovykh innovatsii – European Scientific Journal of Economic and Financial Innovations, 2(14), 95–102. <https://doi.org/10.32750/2024-0210> (in Ukrainian).

15. Hlukhov, V. (2025). Kredytni prohramy finansuvannia APK v Ukraini: problemy ta efektyvnist [Credit programs for financing the agro-industrial complex in Ukraine: problems and efficiency]. *Yevropeyskyi naukovyi zhurnal ekonomichnykh ta finansovykh innovatsii – European Scientific Journal of Economic and Financial Innovations*, 2(16), 288–296. <https://doi.org/10.32750/2025-0227> (in Ukrainian).

16. Verheliuk, Yu. Yu., & Hantsiak, M. O. (2025). Diialnist bankiv Ukrainy na rynku OVDP yak chynnyk finansovo-intermediatsiinoho paradoksu [Activities of Ukrainian Banks in the Government Bond Market as a Factor of the Financial Intermediation Paradox]. *Problemy ekonomiky – Problems of the Economy*, 1, 288–295. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-1-288-295> (in Ukrainian).

Дата надходження статті: 02.12.2025

Дата прийняття статті: 17.12.2025

Дата публікації статті: 29.12.2025